

WWF Ελλάς
Λεμπέση 21
117 43 Αθήνα

Τηλ: 210 3314893
Φαξ: 210 3247578
www.wwf.gr

25 Οκτωβρίου 2013

Αρ.πρωτ. 240/2013

Προς:

1. κ. Σταύρο Καλαφάτη, Αναπλ. Υπουργό Περιβάλλοντος
2. κ. Γιώργο Αμοργιαννιώτη, Ειδικό Γραμματέα Δασών
3. κ. Σωκράτη Αλεξιάδη, Γενικό Γραμματέα Χωροταξίας και Αστικών Αναπλάσεων

Θέμα: Σχόλια στο ν/σ «Δασικά οικοσυστήματα: Ορισμοί, μέτρα προστασίας, ανάπτυξης και διαχείρισης»

Σε συνέχεια της ηλεκτρονικής διαβούλευσης για το εν θέματι νομοσχέδιο, το οποίο έχει προκαλέσει δικαιολογημένη ανησυχία στην οργάνωσή μας, υποβάλλουμε τα κατωτέρω ειδικότερα σχόλια.

Τα σχόλια αφορούν το νομοσχέδιο που αναρτήθηκε στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://www.opengov.gr/minenv/?p=5314> και επικεντρώνονται στα σημαντικότερα ζητήματα που εγείρονται από αυτό. Σχόλια επί λοιπών διατάξεων που εγείρουν ήσσονος προβληματισμού ζητήματα δεν περιλαμβάνονται στο παρόν, ώστε να περιοριστεί η έμφαση στα κομβικής σημασίας θέματα.

A. ΓΕΝΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

Το νομοσχέδιο πρωτίστως:

- παγιώνει μια κακής και αμφίβολης νομιμότητας κατάσταση εφαρμογής του άρθρου 24 του Συντάγματος και του Δασικού Κώδικα,
- εξαιρεί σαφώς πλέον από ουσιαστικό καθεστώς προστασίας υπό τη δασική νομοθεσία μια κατηγορία εκτάσεων, οι οποίες καλύπτουν μεγάλο μέρος της ελληνικής επικράτειας, έχουν ανυπολόγιστη και επιστημονικά αναμφισβήτητη οικολογική αξία και δημιουργούν μοναδικής ομορφιάς τοπία,
- εισάγει μια σειρά από νέες επιτρεπτές επεμβάσεις σε δάση και δασικές εκτάσεις,
- αφαιρεί από τις περιοχές του κοινοτικού δικτύου προστατευόμενων περιοχών Natura 2000¹ την προστατευτική ασπίδα που τους παρέχει μέχρι σήμερα η δασική νομοθεσία,
- νομιμοποιεί μια σειρά από παράνομες χρήσεις γης.

Στην κρίσιμη σημερινή συγκυρία, κατά την οποία η χώρα καλείται να αντιμετωπίσει μια άνευ προηγουμένου οικονομική και αναπτυξιακή κρίση, το συγκεκριμένο νομοσχέδιο έρχεται να συμπληρώσει μια καταγιστική αποδυνάμωση σημαντικής νομοθεσίας και πολιτικών. Αιχμή σε αυτή την τάση υποβάθμισης αποτελεί δυστυχώς η δασική νομοθεσία, η οποία βάλλεται με διάσπαρτες ρυθμίσεις που εισάγονται σε άσχετους με το αντικείμενο της δασικής προστασίας νόμους άλλων υπουργείων.

¹ Το δίκτυο προστατευόμενων περιοχών της Ευρωπαϊκής Ένωσης Natura 2000 διέπεται από τις κοινοτικές οδηγίες για τους οικοτόπους και τα άγρια πουλιά (92/43/ΕΟΚ και 79/409/ΕΟΚ). Η επιλογή των περιοχών που ορίστηκαν από το κάθε κράτος μέλος βασίστηκε σε σαφή και αδιαμφισβήτητα επιστημονικά κριτήρια και δεν αποτέλεσε πολιτική επιλογή. Τα κράτη μέλη με τη μεγαλύτερη κάλυψη εθνικής επικράτειας είναι εκείνα που έχουν την τύχη να φιλοξενούν τα υπό προστασία είδη και τους τύπους οικοτόπων. Η Ελλάδα είναι το 4^ο κράτος μέλος με τη μεγαλύτερη κάλυψη από περιοχές Natura (27,1%). Η ορθή διαχείριση και προστασία των περιοχών αυτών τυγχάνει σημαντικής οικονομικής ενίσχυσης από την ΕΕ προς τα αντίστοιχα κράτη-μέλη, την οποία η Ελλάδα δεν έχει δυστυχώς αξιοποιήσει, με αποτέλεσμα να υστερεί σοβαρά στην εφαρμογή των οδηγιών αυτών.

Σε αυτήν ακριβώς την εξαιρετικά κρίσιμη συγκυρία, περιμένουμε από το ΥΠΕΚΑ να σταθεί αταλάντευτα θεματοφύλακας του προτάγματος για διατήρηση του φυσικού πλούτου της χώρας και διαμορφωτής λύσεων που είναι οικολογικά, κοινωνικά και βεβαίως οικονομικά βιώσιμες.

B. ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ

Πάγια θέση του WWF Ελλάς αποτελεί η ανάγκη για σαφή και ευρέως κατανοητή νομοθεσία, ειδικά για το περιβάλλον. Η καλή νομοθέτηση είναι συμφέρουσα τόσο για το περιβάλλον, όσο βεβαίως και για την υγιή και νομικά ασφαλή ανάπτυξη των επενδύσεων.

Στους νόμους που δεν παρέχουν την απαραίτητη ασφάλεια δικαίου εντάσσεται και ο προκείμενος. Συγκεκριμένα, το νομοσχέδιο

- Δεν συμβάλλει, όπως θα όφειλε κάθε νόμος, στην προστασία του περιβάλλοντος, καθώς αφήνει ουσιαστικά εκτός προστασίας σημαντικές εκτάσεις ανά την επικράτεια, οι οποίες όμως έχουν ανυπολόγιστη οικολογική αξία.
- Δεν συμβάλλει στην κωδικοποίηση και αποσαφήνιση της δασικής νομοθεσίας που πλέον είναι διάτρητη από φωτογραφικές και ασαφείς διατάξεις ².
- Νομιμοποιεί αυθαιρεσίες και παράνομες πράξεις, ως μη όφειλε: οι νόμοι πρέπει να δίνουν ένα σαφές πλαίσιο, δίχως να καθίστανται διάτρητοι από ειδικές διατάξεις νομιμοποίησης παρανομιών, οι οποίες συν τοις άλλοις δίνουν την εικόνα κακής εφαρμογής των προηγούμενων νόμων και αποδυναμώνουν την πρόθεση και ειλικρίνεια του νομοθέτη για διαμόρφωση ενός ισχυρού νέου πλαισίου.

Εάν το ΥΠΕΚΑ επιθυμεί να προχωρήσει σε νομιμοποιήσεις παρανομιών στον δασικό χώρο, τότε κατά τη γνώμη μας οφείλει να προχωρήσει με διαφάνεια και σαφήνεια σε δημόσια διαβούλευση για τη διαμόρφωση ειδικού νόμου με ενδεικτικό τίτλο «Νομιμοποίηση υφιστάμενων κτισμάτων σε δημόσια και μη δάση και δασικές εκτάσεις», με έμφαση σε εκείνες τις περιπτώσεις στις οποίες συντρέχουν κοινωνικές και οικολογικές συνθήκες που ενδεχομένως καθιστούν τις νομιμοποιήσεις απαραίτητες και περιβαλλοντικά ακίνδυνες. Προφανώς αυτός θα έρθει να προστεθεί σε μια σωρεία παρόμοιων ρυθμίσεων που είναι συνήθεις τα τελευταία χρόνια. Σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει να είναι αναμενόμενες οι αντιδράσεις από πολίτες και περιβαλλοντικές οργανώσεις, όπως το WWF Ελλάς, που ορθά υποστηρίζουν ότι οι συνεχείς νομιμοποιήσεις αυθαιρέτων και η άρνηση της Πολιτείας να εισπράξει τα ανυπολόγιστου ύψους πρόστιμα που έχουν ήδη βεβαιωθεί ή θα έπρεπε να βεβαιωθούν για παράνομες χρήσεις γης, προσβάλλει τον νομοταγή πολίτη που δεν παρανόμησε εις βάρος της κοινής φυσικής περιουσίας.

Γ. ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΚΡΙΣΙΜΟΤΕΡΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ

1. Εξαίρεση κατηγορίας βλάστησης από τις δασικές εκτάσεις

Όπως τονίστηκε στο κείμενο σχολιασμού που υποβάλαμε στην ηλεκτρονική διαβούλευση, τα οικολογικά πολύτιμα αμιγώς φρυγανικά οικοσυστήματα εξαιρούνται πλέον σαφώς και με νόμο από την προστατευτική πρόνοια του άρθρου 24 του Συντάγματος και του ν. 998/1979 για τα δάση και τις δασικές εκτάσεις και εντάσσονται στην νέα κατηγορία που εισάγει το νομοσχέδιο, τις «δημόσιες γαίες».

Οι «δημόσιες γαίες» αφορούν σε εκτάσεις που δεν απολαμβάνουν ουσιαστικής προστασίας: ενδεικτικά, βάσει των προβλέψεων του ν/σ διατίθενται για διάφορες, συχνά οχλούσες, χρήσεις [άρθρα 51 παρ. 4, 53 παρ. 5, 57 παρ. 4, 57 παρ. 6], ανοικοδόμηση [«ένταξη σε οικιστικές περιοχές», άρθρο 60 παρ. 2], οι επεμβάσεις σε αυτές γίνονται με μειωμένο αντάλλαγμα

² Η κωδικοποίηση και αναθεώρηση της δασικής νομοθεσίας υπήρξε αντικείμενο «Ομάδας Εργασίας για την Δασική Νομοθεσία», η οποία συγκροτήθηκε με την υπ αριθμ. 473/205310/4-11-2010 απόφαση ΥΠΕΚΑ και η οποία δίχως ειδοποίηση αντικαταστάθηκε με επιτροπή αποτελούμενη από στελέχη του υπουργείου. Η πρώτη επιτροπή κατέληξε μόνο σε κείμενα εργασίας, καθώς οι εργασίες της διακόπηκαν.

χρήσης [άρθρο 45 παρ. 8, προτελευταίο εδάφιο], και δεν κηρύσσονται αναδασωτές [άρθρο 3, παράγραφος 5γ].

Το επιχείρημα ότι η εξαίρεση των φρυγανικών εκτάσεων από την κατηγορία των «δασικών εκτάσεων» ίσχυε ούτως ή άλλως με ερμηνευτικές εγκυκλίους οι οποίες ουδέποτε προβλήθηκαν νομικά, δεν ευσταθεί.

Στην πράξη, πολλοί δασάρχες στάθηκαν ακέραιοι στο ύψος του λειτουργήματός τους και θωράκισαν πολλές αδόμητες φυσικές περιοχές εξαιρετικής οικολογικής σημασίας, κυρίως σε νησιά και στον παράκτιο χώρο, χαρακτηρίζοντας εκτάσεις με φρυγανική βλάστηση ως «δασικές», καθώς αυτές καλύπτονταν από φρύγανα με ξυλώδη κορμό σε ποσοστό μεγαλύτερο του 15%. Ιδιαίτερος οι δασικοί υπάλληλοι των νησιών του Αιγαίου, τα οποία καλύπτονται κυρίως από φρυγανική βλάστηση, ορθά κάνουν παράλληλη χρήση των τριών ερμηνευτικών εγκυκλίων εφαρμογής του ν. 998/1979 (αριθμ. 159140/1077/12-3-1980, 87234/7539/3-9-1997, 204262/4545/23-11-2010), προκειμένου να μπορέσουν να προστατεύσουν τις εκτάσεις αυτές. Σημειώνεται ότι σύμφωνα με την πρώτη ερμηνευτική εγκύκλιο του ν. 998/1979, εκτάσεις που καλύπτονταν από πολλά είδη μικρών θάμνων υπάγονταν στις δασικές. Επιπροσθέτως, η εγκύκλιος του 2010 διευκρινίζει ότι οι προβλέψεις της ισχύουν «πέραν των ίσων αναφέρονται στην 159140/1077/12-3/1980 του τότε Υπουργού Γεωργίας».

Με το προτεινόμενο από το υπουργείο σας νομοσχέδιο, κλείνει κάθε περιθώριο ουσιαστικής προστασίας σημαντικών φρυγανικών οικοσυστημάτων. Ο νομοθέτης θα έπρεπε σαφώς να προνοήσει για ουσιαστική προστασία τους, καθώς πολλές από αυτές τις περιοχές φιλοξενούν σημαντική και απειλούμενη βιοποικιλότητα, παρέχουν ποικιλία οικοσυστημικών υπηρεσιών και βέβαια δεν περιλαμβάνονται σε άλλη περιβαλλοντική νομοθεσία. Επιπρόσθετα, πολλές από τις εκτάσεις που καλύπτονται από φρύγανα αποτελούν πρόδρομες φυτοκοινωνίες υποβαθμισμένων δασών από διάφορες αιτίες (συνεχόμενες πυρκαγιές, βοσκή κλπ). Ωστόσο, ακόμα και αν κάποια φρυγανώδη οικοσυστήματα θεωρούνται τελικές φυτοκοινωνίες (climax) δύναται να χαρακτηριστούν ως δασικές εκτάσεις (σύμφωνα και με το άρθρο 24 του Συντάγματος), καθώς πέρα από τον ξυλώδη κορμό που φέρουν τα περισσότερα είδη που αναπτύσσονται σε αυτές, παρέχουν μια σειρά από «δασοπονικές λειτουργίες και προϊόντα» (όπως για παράδειγμα: προστασία νερού και εδάφους, συμμετοχή στον κύκλο του άνθρακα και του οξυγόνου, παραγωγή φαρμακευτικών ουσιών και αφεψημάτων, ενώ αποτελούν και την κύρια πηγή για τη μελισσοκομία της χώρας). Είναι χαρακτηριστικό ότι από τους 115 τύπους οικότοπων κοινοτικής σημασίας που εξαπλώνονται στην Ελλάδα, οι 26 αφορούν εκτάσεις με «φρυγανική, ποώδη ή άλλη αυτοφυή βλάστηση».

Η επί χρόνια παρουσία επιστημονικών ομάδων της οργάνωσής μας στα περισσότερα νησιά του Αιγαίου, μας επιτρέπει να έχουμε μια καλή εικόνα αυτής ακριβώς της κατάστασης, αλλά και της αδιαπραγμάτευτης ανάγκης προστασίας των ευάλωτων αυτών οικοσυστημάτων.

Κατά τη γνώμη μας, ο ρόλος ενός νόμου δεν είναι η παγίωση της κακής εφαρμογής της νομοθεσίας, αλλά η σαφής χάραξη επιστημονικά ορθών κανόνων λειτουργίας της Πολιτείας.

2. Εξαίρεση σημαντικών οικοσυστημάτων από τη δασική νομοθεσία ή υποβάθμιση του καθεστώτος προστασίας τους

(α) Ορεινά ρέματα, βαλτώδεις και μονίμως κατακλυζόμενες εκτάσεις

Ισχύουσα διάταξη [άρθρο 3§6, περ. (γ) Πρωτεϊνόμενη διάταξη (άρθρο 1§4 ν/σ) ν. 998/1979]

Δεν υπάγονται οπωσδήποτε εις τας διατάξεις του παρόντος νόμου : ... γ) Αι βραχώδεις ή πετρώδεις εκτάσεις, αι ευρισκόμεναι επί των ως άνω πεδινών ή ανωμάτων ή λοφωδών εδαφών.

Στην κατηγορία των δημοσίων γαιών υπάγονται και οι βραχώδεις ή πετρώδεις εκτάσεις των πεδινών, λοφωδών και ανωμάτων εδαφών, **οι βαλτώδεις εκτάσεις, τα ορεινά ρέματα που δεν φέρουν δασική βλάστηση, καθώς και οι μονίμως κατακλυζόμενες από γλυκά ή υφάλμυρα ύδατα, στις οποίες αναπτύσσεται ποώδης ή ξυλώδης βλάστηση που δεν προσδίδει δασική μορφή** και δεν είναι δυνατή η γεωργική καλλιέργεια.

Η διάταξη είναι νέα, και ενσωματώνει στις «δημόσιες γαίες» ορεινά ρέματα, βαλτώδεις και μονίμως κατακλυζόμενες εκτάσεις, στην τελευταία περίπτωση ακόμα και αν αναπτύσσεται η «ξυλώδης βλάστηση» του συνταγματικού ορισμού των δασικών εκτάσεων. Επισημαίνεται ότι, σήμερα, **ακόμα και χωρίς δασική βλάστηση**, οι παραπάνω εκτάσεις είναι δασικές όταν βρίσκονται «υπεράνω των δασών ή δασικών εκτάσεων ασκεπείς κορυφές ή αλπικές ζώνες» ή αποτελούν «ασκεπείς εκτάσεις, ... που περικλείονται από δάση ή δασικές εκτάσεις».

Με την προτεινόμενη διάταξη, διασπάται η συνέχεια του δασικού οικοσυστήματος, και παραγνωρίζεται το ιδιαίτερο προστατευτικό καθεστώς των εκτάσεων αυτών. Ακόμα χειρότερα, επεμβάσεις που επιτρέπονται κατά προτεραιότητα στις «δημόσιες γαίες» – π.χ., εγκαταστάσεις τουριστικού χαρακτήρα, πολεοδόμηση, μεταλλεία και οι «λοιπές επεμβάσεις» του άρθρου 57 - είναι δυνατές και στις περιοχές αυτές.

(β) Πεδινά ρέματα και αμμώδεις εκτάσεις

Ισχύουσα διάταξη

Προτεινόμενη διάταξη

-

Δεν υπάγονται **οπωσδήποτε** στις διατάξεις του παρόντος νόμου: ... ε) **Αμμώδεις εκτάσεις που δεν καταλαμβάνονται από δασική βλάστηση και δεν υπάγονται στην κατηγορία των δημοσίων γαιών· στ) Τα πεδινά ρέματα που δεν φέρουν δασική βλάστηση.**

Η διάταξη είναι νέα, και εξαιρεί «οπωσδήποτε» από την δασική νομοθεσία δύο ευαίσθητους οικότοπους μεγάλης σημασίας οι οποίοι σήμερα προστατεύονται από τη δασική νομοθεσία, όταν αποτελούν «ασκεπείς εκτάσεις, ... που περικλείονται από δάση ή δασικές εκτάσεις». Στην περίπτωση των πεδινών ρεμάτων, ο «αποχαρακτηρισμός» τους, ακόμα και αν περιβάλλονται από «δημόσιες γαίες» και «δασικές εκτάσεις» είναι ιδιαίτερα παράδοξος, αν μάλιστα ληφθεί υπόψη ο υδρονομικός και αντιπλημμυρικός τους ρόλος.

(γ) Δημόσιοι βοσκότοποι

Ισχύουσα διάταξη (6§1 και 9§1 ν. 1734/1987)

Μετά την οριοθέτησή τους οι βοσκότοποι διέπονται από τις διατάξεις αυτού του νόμου και χρησιμοποιούνται κυρίως για τους σκοπούς της κτηνοτροφίας..... Στους οριοθετημένους βοσκότοπους και εφ' όσον προβλέπεται από τη σχετική μελέτη, η δημιουργία σταυλικών εγκαταστάσεων για τη στέγαση των ποιμνίων που εκτρέφονται στο βοσκότοπο και η εγκατάσταση λυομένων ή μονίμων οικημάτων που θα λειτουργούν ως ξενώνες για την εξυπηρέτηση των κτηνοτρόφων θα γίνεται σε δημόσιες, δημοτικές ή κοινοτικές εκτάσεις με δαπάνη του Δημοσίου.

Προτεινόμενη διάταξη (άρθρο 15 ν/σ)

Δημόσιοι βοσκότοποι είναι οι δημόσιες βοσκήσιμες γαίες, στις οποίες αναπτύσσεται αυτοφυής ή μη βλάστηση ποώδης, φρυγανική ή ξυλώδης με θαμνώδη ή αραιά δενδρώδη μορφή ή και μικτή.. **Κατασκευές ή εγκαταστάσεις που εξυπηρετούν τη λειτουργία του βοσκότοπου και την καλύτερη διαβίωση ανθρώπων** και ζώων είναι επιτρεπτές.

Το ν/σ προβλέπει την κατηγορία των δημόσιων βοσκότοπων (ως μία υποκατηγορία των δημόσιων γαιών). Σε αυτή την κατηγορία, που δεν ορίζεται επακριβώς, επιτρέπει και μία ιδιαίτερα ευρεία κατηγορία κατασκευών, όσες «*εξυπηρετούν ...την καλύτερη διαβίωση ανθρώπων*», και μάλιστα χωρίς σχετική μελέτη και προηγούμενη οριοθέτηση του βοσκότοπου. Επισημαίνεται ιδιαίτερος η ύπαρξη νομολογίας, σύμφωνα με την οποία ο χαρακτηρισμός δασικής έκτασης ως βοσκότοπου συνεπάγεται μεταβολή του χαρακτήρα της και είναι αντισυνταγματικός (ΣτΕ664/1990).

(δ) Δάση και δασικές εκτάσεις εντός ορίων οικισμών

Ισχύουσα διάταξη [3§6 περ.ε) ν. 998/79, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει]

Δεν υπάγονται οπωσδήποτε στις διατάξεις του παρόντος νόμου: ... ε) Οι περιοχές για τις οποίες υφίστανται εγκεκριμένα σχέδια πόλεως ή καταλαμβάνονται υπό οικισμών προϋφισταμένων του έτους 1923, τα όρια των οποίων έχουν εγκριθεί με πράξεις της Διοίκησης, σύμφωνα με τις διατάξεις των προεδρικών διαταγμάτων της 21.11-1.12.1979 (Δ` 693), της 2.3-13.3.1981 (Δ` 138) ή της 24.4-3.5.1985 (Δ` 181), ή βρίσκονται εντός ορίων εγκεκριμένων πολεοδομικών μελετών ή ρυμοτομιών σχεδίων και όπως τα όρια αυτά έχουν εφαρμοσθεί στο έδαφος ή πρόκειται περί οικοδομήσιμων εκτάσεων των οικιστικών περιοχών του ν. 947/1979 ή αποτελούν εκτάσεις Οργανωμένων Υποδοχέων Μεταποιητικών και Επιχειρηματικών Δραστηριοτήτων, που οργανώθηκαν σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4458/1965, όπως τροποποιήθηκε με το ν. 742/1977, καθώς και τις διατάξεις του ν. 2545/1997 και όπως ορίζονται στην παρ. 4 του άρθρου 41 του ν. 3982/2011 (Α` 143) για τις οποίες έχει εγκριθεί η οριοθέτηση ή το ρυμοτομικό τους σχέδιο.

Προτεινόμενη διάταξη

Δεν υπάγονται οπωσδήποτε στις διατάξεις του παρόντος νόμου: ... ζ) Οι περιοχές για τις οποίες υφίστανται εγκεκριμένα σχέδια πόλεως ή καταλαμβάνονται υπό οικισμών προϋφισταμένων του έτους 1923, τα όρια των οποίων έχουν εγκριθεί με πράξεις της Διοίκησης σύμφωνα με τις διατάξεις των προεδρικών διαταγμάτων της 21.11-1.12.1979 (ΦΕΚ 693Δ'), της 2.3-13.3.1981 (ΦΕΚ 138Δ') ή της 24.4-3.5.1985 (ΦΕΚ 181Δ'), ή βρίσκονται εντός ορίων εγκεκριμένων πολεοδομικών μελετών ή ρυμοτομιών σχεδίων και όπως τα όρια αυτά έχουν εφαρμοσθεί στο έδαφος ή πρόκειται περί οικοδομήσιμων εκτάσεων των οικιστικών περιοχών του Ν 947/1979.

Η διάταξη αποχαρακτηρίζει δάση και δασικές εκτάσεις που έχουν ενταχθεί σε οικιστικές περιοχές ή βρίσκονται εντός ορίων οικισμών. Επισημαίνεται ότι η διάταξη έχει πρόσφατα τροποποιηθεί (7§15 ν. 4164/2013), έτσι ώστε να διευρυνθούν τα πολεοδομικά καθεστώτα που δικαιολογούν την μεταβολή προορισμού δασών και δασικών εκτάσεων. Επισημαίνεται, επίσης, η ύπαρξη διατάξεων που ρυθμίζουν διαφορετικά τα θέματα αυτά [π.χ. 1§4 του αναφερόμενου π.δ. της 2/13.3.1981, σύμφωνα με το οποίο «[π]εριοχαί αι οποίαι εκ της υφισταμένης χρήσεως, (δάση, ... κ.λπ.) τεκμαίρεται ότι δεν αποτελούν μέρη του οικισμού **αποκλείονται να περιληφθούν εντός των ορίων αυτού**»], και αντίθετης νομολογίας για ορισμένα από τα καθεστώτα αυτά, σύμφωνα με την οποία δεν είναι νόμιμη η ένταξη δασών και δασικών εκτάσεων σε αυτά και η επακόλουθη ανοικοδόμησή τους [π.χ. ΣτΕ 666/1994 (για οικιστικές περιοχές)].

(ε) Δημόσια κτήματα

<i>Ισχύουσα διάταξη</i>	<i>Προτεινόμενη διάταξη (1§4 του ν/σ)</i>
	Στις ανωτέρω εκτάσεις των κατηγοριών 5α και 5β του παρόντος δεν υπάγονται τα δημόσια κτήματα.

Μία δυσνόητη νέα διάταξη, η οποία φαίνεται ότι εξαιρεί τις «δημόσιες γαίες» εντός δημόσιων κτημάτων από οποιαδήποτε προστασία, ακόμα και την ελάχιστη που προβλέπεται για τον ορισμό της δημόσιας γαίας. Έχει κριθεί ότι το καθεστώς των δημόσιων τουριστικών κτημάτων δεν τα εξαιρεί από τη δασική νομοθεσία (ΣτΕ 2260/2002).

3. Επέκταση των επεμβάσεων εντός περιοχών που προστατεύονται από το κοινοτικό δίκαιο

<i>Ισχύουσα διάταξη (51§2 ν. 998/1979)</i>	<i>Προτεινόμενη διάταξη (άρθρο 5 του ν/σ)</i>
Η κατά την προηγούμενη παράγραφον παραχώρησις δεν δύναται να περιλαμβάνη δάση και δασικές εκτάσεις των κατηγοριών α' και β' της παραγράφου 1 του άρθρου 4 ή των κατηγοριών στ' και ζ' της παραγράφου 2 του αυτού άρθρου. Κατ' εξαίρεσιν επιτρέπεται η δημιουργία περιπτέρων, πανδοχείων ή ξενώνων εις δάση ή δασικές εκτάσεις των κατηγοριών α' και β' της παραγράφου 1 του άρθρου 4, εφ' όσον δι' αυτών εξυπηρετούνται εγκαταστάσεις ορειβασίας ή χειμερινού αθλητισμού κατά τα εις την παράγραφον άρθρου 52 προβλεπόμενα και εις το απολύτως αναγκαίον μέτρον. Η εξαίρεσις αυτή δεν ισχύει δια τους πυρήνας των εθνικών δρυμών.	Οι επεμβάσεις των παραγράφων 1 και 2 του παρόντος δεν πραγματοποιούνται στις εκτάσεις των κατηγοριών α', β' και γ' της παραγράφου 1 του άρθρου 4 του νόμου αυτού ή των κατηγοριών α, στ και ζ της παραγράφου 2 του ίδιου άρθρου. Στα δίκτυα και τις προστατευόμενες από το Κοινοτικό Δίκαιο περιοχές επιτρέπεται η εγκατάσταση των ανωτέρω μονάδων μόνο όταν προβλέπεται τούτο από τα σχέδια διαχείρισής τους. Σε περίπτωση μη ύπαρξης τέτοιων σχεδίων απαιτείται ειδική προς τούτο περιβαλλοντική μελέτη.

Η διάταξη είναι νέα, και τροποποιεί ουσιαστικά το καθεστώς των δασών και δασικών εκτάσεων εντός περιοχών προστατευόμενων από το κοινοτικό δίκαιο. Προκαταρκτικά, θα πρέπει να ειπωθεί ότι τα δάση και οι δασικές εκτάσεις «της κατηγορίας α' της παραγράφου 1 του άρθρου 4 ορίζονται ως α) [δ]άση και δασικές εκτάσεις που παρουσιάζουν ιδιαίτερο

επιστημονικό, αισθητικό, οικολογικό και γεωμορφολογικό ενδιαφέρον ή περιλαμβάνονται σε ειδικές ζώνες διατήρησης και ζώνες ειδικής προστασίας (εθνικοί δρυμοί, αισθητικά δάση, υγροβιότοποι, διατηρητέα μνημεία της φύσης, δίκτυα και περιοχές προστατευόμενες από τις διατάξεις του κοινοτικού δικαίου, αρχαιολογικοί χώροι, το άμεσο περιβάλλον μνημείων και ιστορικοί τόποι)». Είναι λοιπόν προφανές ότι οι δασικές περιοχές του Δικτύου Natura 2000 θίγονται από την τροποποίηση.

Η αντιπαραβολή των διατάξεων δείχνει ότι μία γενική απαγόρευση για τις περιοχές αυτές, επιτρεπτή ως «αυξημένο μέτρο προστασίας» από το κοινοτικό δίκαιο, αντικαθίσταται από την κατά περίπτωση κρίση, χωρίς να έχουν θεσμοθετηθεί οι απαραίτητες νομικές πράξεις για την προστασία και τη διαχείριση των περιοχών αυτών (σχέδια διαχείρισης κατά την οδηγία 92/43, π.δ. κατά τον ν. 1650/1986 όπως ισχύει, κοκ.). Επισημαίνεται ότι παρόμοιες διατάξεις υπάρχουν τουλάχιστον και στα άρθρα 47§4 περ. α) σε συνδυασμό με το άρθρο 47§13 [γεωργική εκμετάλλευση], 47^α§3 [κτηνοτροφική εκμετάλλευση], 52§1 εδ. β' [μεταλλευτικές και λατομικές έρευνες], όπως αντικαθίστανται και/ή αναριθμούνται από το άρθρο 5 του ν/σ.

4. Αύξηση επεμβάσεων εντός δασών, και δασικών και αναδασωτέων εκτάσεων

(α) Υφιστάμενα κτίσματα

<i>Ισχύουσα διάταξη</i>	<i>Προτεινόμενη διάταξη [20(Ι)§9 ν/σ]</i>
-	Για την έκδοση της οικοδομικής άδειας και τη νομιμοποίηση υφιστάμενων κτισμάτων σε δημόσια και μη δάση και δασικές εκτάσεις εφαρμόζονται οι διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 50 του ν. 998/1979. Για την έκδοση της οικοδομικής άδειας και τη νομιμοποίηση υφιστάμενων κτισμάτων σε εκτάσεις εκτός σχεδίων πόλεων και εκτός ορίων νομίμως υφισταμένων οικισμών προ του 1923, εφαρμόζονται ανάλογα οι όροι δόμησης που καθορίζονται στα δύο τελευταία εδάφια της παραγράφου 2 του άρθρου 50 του ν. 998/1979.

Η διάταξη επιτρέπει την νομιμοποίηση αυθαίρετων κατασκευών πάσης φύσεως εντός δασών και δασικών εκτάσεων. Με τον τρόπο αυτό, τροποποιεί ρυθμίσεις που ίσχυαν από παλιά, και σύμφωνα με τις οποίες η νομιμοποίηση αποκλείεται εντός δασών και δασικών εκτάσεων. Μάλιστα, φαίνεται να αναιρεί και την επιλογή του ν. 4173/2013 για θέσπιση «περιβαλλοντικού ισοζυγίου» (αφού δεν προβλέπει κάτι ανάλογο). Επιπροσθέτως, παραπέμπει σε διάταξη για τους οικοδομικούς συνεταιρισμούς, η οποία όχι μόνο δεν καθορίζει όρους δόμησης, αλλά έχει επανειλημμένα κριθεί αντισυνταγματική (ΣτΕ 3403/2001, 2625/2010).

(β) Βιομηχανικές εγκαταστάσεις

<i>Ισχύουσα διάταξη (56§1 τελευταίο εδάφιο ν. 998/79, όπως προστέθηκε από τον ν. 4030/2011)</i>	<i>Προτεινόμενη διάταξη</i>
Επίσης στα ως άνω δάση και δασικές εκτάσεις, επιτρέπεται η μετεγκατάσταση νομίμως λειτουργούντων ελαιοτριβείων λόγω	Σε δημόσιες γαίες των παραγράφων 5α και 5β του άρθρου 3 του παρόντος και, ελλείψει αυτών, σε δασικές εκτάσεις των κατηγοριών της

ένταξης των περιοχών λειτουργίας τους σε Ζώνες Οικιστικού Ελέγχου.

παραπάνω παραγράφου, επιτρέπεται η εγκατάσταση μονάδων μεταποίησης γεωργικών προϊόντων που παράγονται στην περιοχή, τυροκομικών μονάδων επεξεργασίας γάλακτος, ελαιοτριβείων, σφαγείων και χερσαίων εγκαταστάσεων μονάδων υδατοκαλλιέργειας. Εξαιρετικώς η μετεγκατάσταση νομίμως λειτουργούντων ελαιοτριβείων, λόγω ένταξης των περιοχών λειτουργίας τους σε Ζώνες Οικιστικού Ελέγχου επιτρέπεται και σε δάση των κατηγοριών της πρώτης παραγράφου του παρόντος άρθρου. ...

Η διάταξη είναι νέα, με την έννοια ότι εντάσσεται συστηματικά στο άρθρο για «βιομηχανίες» εντός δασών και δασικών εκτάσεων [πρβλ. για ορισμένες παρόμοιες εγκαταστάσεις μη βιομηχανικής κλίμακας, 13§2 Β) ν. 1734/1987]. Από την αντιπαραβολή, προκύπτει η επίταση των βιομηχανικών χρήσεων, ιδίως αν ληφθούν υπόψη και οι διατάξεις περί επιχειρηματικών πάρκων, τα οποία μπορούν να καταλαμβάνουν δάση και δασικές εκτάσεις (πρβλ. την ισχύουσα). Η συγκέντρωση των βιομηχανιών σε οργανωμένες ειδικές ζώνες και η αποτροπή της διάχυσής τους σε εκτός σχεδίου, και μάλιστα δασικές, περιοχές, θα έπρεπε να είναι **βασική χωροταξική επιλογή.**

5. Νέο καθεστώς για τις αναδασωτές εκτάσεις

Ισχύουσα διάταξη (117§3 Σ)

Προτεινόμενη διάταξη (άρθρο 5 ν/σ)

Δημόσια ή ιδιωτικά δάση και δασικές εκτάσεις που καταστράφηκαν ή καταστρέφονται από πυρκαγιά ή που με άλλο τρόπο αποψιλώθηκαν ή αποψιλώνονται δεν αποβάλλουν για το λόγο αυτό το χαρακτήρα που είχαν πριν καταστραφούν, κηρύσσονται υποχρεωτικά αναδασωτές και αποκλείεται να διατεθούν για άλλο προορισμό.

Στα δάση και στις δασικές εκτάσεις περί των οποίων το άρθρο 117 § 3 του Συντάγματος, ουδεμία επιτρέπεται επέμβαση προβλεπόμενη από τις διατάξεις του παρόντος Κεφαλαίου ή από άλλη διάταξη, **με εξαίρεση τα αναφερόμενα στις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 48, των παραγράφων 1, 3, 4 και 5 του άρθρου 53, της παραγράφου 1 του άρθρου 54, της παραγράφου 1 του άρθρου 55 και της παραγράφου 5 του άρθρου 57 του παρόντος κεφαλαίου καθώς και στις διατάξεις του άρθρου 16 του παρόντος νόμου...** Ενόψει του εξαιρετικού χαρακτήρα των ανωτέρω επεμβάσεων η σχετική εγκριτική απόφαση πρέπει να αιτιολογείται ειδικώς, με κριτήρια αναφερόμενα τόσο στην ιδιαίτερη σημασία του έργου, ασυνδέτως προς την επιδίωξη αποδοτικότερης για το φορέα του έργου οικονομικής εκμετάλλευσης, όσο και στην απόλυτη αναγκαιότητα εκτέλεσής του στην αναδασωτέα έκταση πριν από την πραγματοποίηση της αναδάσωσης, με γνώμονα αφενός την ανάγκη προστασίας του δασικού οικοσυστήματος και αφετέρου την εξυπηρέτηση του δημόσιου σκοπού στον οποίο αποβλέπει το έργο.

Για πρώτη φορά μετά το 1974, το ν/σ θεσπίζει επεμβάσεις σε αναδασωτές εκτάσεις. Επισημαίνεται ότι η πρόσφατη ΣτΕ2499/2012 (Ολομ.) έκρινε ότι «δεν αποκλείεται η θέσπιση από το νομοθέτη ρυθμίσεως, δια της οποίας παρέχεται η δυνατότητα σε εξαιρετικές περιπτώσεις, να εγκριθεί επέμβαση σε έκταση που έχει κηρυχθεί αναδασωτέα, ακόμη και πριν ανακτήσει τη δασική μορφή της, προκειμένου να εκτελεστεί έργο, το οποίο αποβλέπει στην

εξυπηρέτηση ανάγκης με ιδιαίτερη κοινωνική, εθνική ή οικονομική σημασία, αν η εκτέλεση του έργου στην έκταση αυτή είναι απολύτως αναγκαία και επιτακτική, στο μέτρο που η παρέλευση του απαιτούμενου για την πραγματοποίηση της αναδάσωσης χρονικού διαστήματος θα είχε ως συνέπεια τη ματαίωση του επιδιωκόμενου δημόσιου σκοπού...». Η απόφαση αυτή αφορούσε κοινοτική υποχρέωση (επέκταση χρήσης των ΑΠΕ), με ευεργετικά αποτελέσματα στο κρίσιμο πρόβλημα της κλιματικής αλλαγής. Οι αυστηρές αυτές απαιτήσεις, και ιδίως ο κίνδυνος «ματαίωσης» του δημόσιου σκοπού, δεν ενσωματώνονται στην προτεινόμενη διάταξη, και ορισμένες από τις προτεινόμενες επεμβάσεις – σκαπτικές εργασίες για ανεύρεση θησαυρού, δομικές κατασκευές για τοποθέτηση κεραιών (άρθρο 57 παρ. 3 και 5 ν. 998/1979, όπως προστίθενται με το άρθρο 5 του ν/σ) – προδήλως δεν ικανοποιούν τα κριτήρια αυτά, ιδίως από την στιγμή που συγχρόνως απαλλάσσονται από την υποχρέωση αναδάσωσης και/ή καταβολής ανταλλάγματος χρήσης (άρθρο 47 παρ. 10 ν. 998/1979, όπως προστίθεται με το άρθρο 5 του ν/σ).

Δ. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Τα προαναφερθέντα αποτελούν τα πλέον κρίσιμα ζητήματα που ανακύπτουν από το υπό διαμόρφωση νομοσχέδιο, το οποίο καθίσταται προδήλως βλαπτικό και όχι προστατευτικό για τον δασικό πλούτο της χώρας. Είναι μάλιστα αναγκαίο να τονιστεί ότι όλες οι τροποποιήσεις και ερμηνευτικές εγκυκλίου για τον 998/1979 υιοθετήθηκαν δίχως ίχνος διεπιστημονικού διαλόγου.

Σας καλούμε να αλλάξετε αυτές τις ιδιαίτερες επικίνδυνες προτεινόμενες διατάξεις από το νομοσχέδιο, πριν το υποβάλετε στη Βουλή των Ελλήνων. Εκτιμούμε ακράδαντα πως ενώ η δασική νομοθεσία βρίσκεται σε ασαφειών, περιπλοκών και φωτογραφικών ρυθμίσεων που δημιουργούν μια διάχυτη κατάσταση ανασφάλειας δικαίου και μια δεινή κατάσταση διατήρησης του δασικού πλούτου της χώρας, εντούτοις το νομοσχέδιο επιτείνει τα προβλήματα αυτά, αντί να συμβάλλει στην επίλυσή τους. Τούτος άλλωστε είναι και ο λόγος για τον οποίο έχουμε ξεκινήσει προσπάθεια ενημέρωσης της κοινής γνώμης, αλλά και έκφρασης ηλεκτρονικής διαμαρτυρίας από πολίτες που αγωνιούν για το μέλλον της φυσικής μας κληρονομιάς.

Λαμβάνοντας ως δεδομένη την πρόθεσή σας να μην χρεωθεί η θητεία σας στο περιβαλλοντικό υπουργείο με πολιτικές πράξεις επιζήμιες για τον φυσικό πλούτο της χώρας, θέτουμε υπόψη σας τα σχόλια αυτά. Παραμένουμε δε στη διάθεσή σας για περαιτέρω ανταλλαγή απόψεων, πάντα με αποκλειστικό γνώμονα την αποτελεσματική προστασία της οικολογικά πολύτιμης δασικής γης και βεβαίως τη διαμόρφωση συνθηκών για την ζωντανή και πραγματικά βιώσιμη οικονομία που τόσο ανάγκη έχει η Ελλάδα.

Με εκτίμηση,

Θεοδότα Νάντσου, Επικεφαλής πολιτικής, tnantsou@wwf.gr

Γιώργος Χασιώτης, Νομικός συντονιστής, g.chasiotis@wwf.gr

Εύη Κορακάκη, Υπεύθυνη δασών, e.korakaki@wwf.gr